

Seksjon for Spesialsamlinger

Universitetsbiblioteket i Bergen

Laura Alreks minnevarde i Stølsheimen

Av Morten Heiselberg

Billedsamlingen – Universitetsbiblioteket i Bergen

Laura Martine Andersdtr. Alrek (f. 08.10.1898)^[i] var 23 år gammel sommeren 1921. Hun var den eldste i søskenflokket på 9^[ii], og var datteren til Anders Alrek (1878-1920) og Eli Torsteinsdtr. Alrek (1874-1949). Familien holdt til på den avsidesliggende gården Alrek, som var den vestligste grenden i Vik kommune. Gården var en del av et klyngetun med 4 bruk. Familien til Laura bodde på bruk nummer 3 med flott utsyn utover Sognefjorden^[iii].

Fra venstre, lillesøsteren Oline og Laura Alrek. Fotograf ukjent. Privat eie.

Tidlig i juli gjorde gårdsfolket seg klar til å frakte bu-skapet til Alrekstølen som gården stølte på. Det er en dryg tur fra gården Alrek ved foten av Sognefjorden og opp de bratte liene til Raudfjellet på 1250 meter. Men turen var verdt strevet da de kom over fjellplatået, og kunne ta seg ned i den frodige Hanekambdalen og videre til Vøvringen hvor stølen fremdeles ligger. Det er ikke så langt fra det kjente området Solrenningen, hvor Bergen og Hordaland turlag har sin hytte. Den tre mil lange turen kunne fort ta bortimot 8 timer under buføringen, og så tidlig i sesongen lå både snøen og isen på de høyeste punkter.

Turen inn til stølen hadde gått fint, men på ferden hadde Laura kanskje gått og tenkt på alt som skulle gjøres hjemme på gården. Hennes far Anders døde året før, bare 42 gammel, og nå satt moren der som

enke med ni barn og masse gårdsarbeid som måtte gjøres. Som eldste datter følte Laura kanskje på ansvaret for å hjelpe til der hjemme. For vel fremme til Alrekstølen bestemmer hun seg for å dra hjem igjen for å hjelpe til, noe som skulle bli et skjebnesvangert valg.

Alrekstølen som består av 7 stølshus, flere fint restaurert. Foto: Morten Heiselberg

Mandag morgen 11. juli la Laura i vei hjem mot Alrek alene^[iv]. Været var ikke bra denne dagen, men hun var ung og sprek og kjente veien godt. Stølsveien gjennom Hanekamdalen og videre oppover skaret til Grønebakkane var lett å følge. Dalføret kan ha gitt henne en falsk trygghet om hvordan været var høyere oppe denne dagen. Høydedraget som måtte passeres er goldt, steinet og svært værutsatt. Snøen og de islagte vann gjorde nok at viktige orienteringspunkt forsvant i den dårlige sikten denne dagen. Kanskje hadde sporene i snøen fra ferden til stølen alt blitt visket ut. Laura trakk muligens klærne tettere rundt seg som beskyttelse mot det sure været, og la i vei innover høyfjellet.

Nede på Alrekgården var det ingen som savnet Laura. Hun skulle jo være godt og trygt inne på Alrekstølen. Heller ikke på Alrekstølen var de bekymret for Laura, hun var trygt hjemme på Alrekgården.

Først lørdag 16. juli, 6 dager senere, kom en mann tilbake fra stølen til Alrekgården, og nå gikk Alvoret opp for alle at Laura var borte på fjellet^[v]. En leteaksjon ble satt i gang uten hell. Lensmannen i Vik som ble varslet den 18. juli, noterte i protokollen den 19. juli at letingen hadde vært forgjeves. Flere kom tilreisende for å hjelpe med å lete etter Laura, men uansett hvor mye og grundig de lette, var hun spurløst forsvunnet. Saken fikk stor oppmerksomhet, og pressemeldingen om hendelsen stod på trykk i flere av landets aviser. I september ble deler av et skjelett funnet i Finnabotten som ble sendt til undersøkelse. Men etter at en lege hadde sett nærmere på det, fikk lensmannen i oktober tilbakemelding om at det ikke stammet fra et menneske^[vi].

Hva som skjedde underveis vet vi ikke, men vi kan jo tenke oss til hvor skremmende det har vært for Laura. Inne på det værutsatte fjellplatået har hun tatt feil av retningen, og beveget seg inn i ukjent terreng. I pressemeldingen stod det at det denne dagen var et fryktelig vær. Rundt fjellplatået er det bratt ned til de mange ulike dalene som omkranser stedet. Hvor lenge Laura har forsøkt å finne frem vet vi ikke, men mer og mer våt, kald og desillusjonert må hun ha blitt i dette golde landskapet med få muligheter for å finne ly.

Sakte, men sikkert, gled hendelsen over i historien inntil en septemberdag i 1926 da Knut Stavedal var på rypejakt. I fjellpartiet ovenfor Fagerdalen skal han ha funnet en sko og rester etter noen klesplagg. Tankene gikk til det som skjedde på fjellet 5 år tidligere, og han startet med å undersøke området rundt funnet. Bak en stein fant han restene etter en levning, det er Laura som endelig var funnet.^[vii]

Lauravarden på Kleivfjellet. Foto: Morten Heiselberg

Hennes feilaktige veivalg hadde ført henne over Kleivfjellet som var i helt feil retning i forhold til stien mot Alrekgården. I sin fortvilelse og utmattelse må hun ha søkt ly bak steinen for å hvile ut, for deretter å ha sovnet inn. Laura Alrek ble fraktet ned fra fjellet og begravet i Ortnevik den 25. september^[viii]. Endelig hadde moren og søsknene fått et svar og en grav å gå til. En liten varde ble plassert oppå steinen hvor Laura hadde søkt ly bak. Et fint minne, som fremdeles står der 100 år senere. ^[ix]

Sittende ved varden og kjenne på den kraftige vinden som blåser her opp på en fin dag, kan en forstå hvor fort ting kan gå gale. En tanke går til Laura og de mange andre som har lidd samme skjebne i fjellet gjennom tidene. Vår generasjon er godt utstyrt, og har ofte godt merkede stier å følge. I generasjoner før har det å ferdes i fjellet medført en langt høyere risiko.

[i] I fødselsprotokollen er Laura registrert med etternavnet Alræk. Sted og etternavn varierer med Alræk, Alrek og Ålrek og jeg har benyttet meg av Alrek som brukes mest i ettertid. SAB, Vik Sokneprestembete, Ministerialbok nr. C 2, 1891-1910, s. 16

[ii] Bygdabok for Vik i Sogn III, s 322. Boktrykk L/L- Bergen 1957

[iii] Bygdabok for Vik i Sogn III, s 322. Boktrykk L/L- Bergen 1957

[iv] Avisen 1stemai. 22.07.1921 og arbeidet 21.07.1921. Kirkebok og l dødsanmeldelseprotokol for lensmannen i vik 1903-1929 0006-L0014 oppgir også 11 juli som dødsdato.

[v] Avisen 1stemai. 22.07.1921 og arbeidet 21.07.1921

[vi] Protokoll Sogn politikammer 1921

[vii] Sogns avis 24.09.1926

[viii] SAB, Lavik Sokneprestembete, Klokkerbok nr. B 4, 1914-1937, s. 184

[ix] Informasjon om hendelsen og varden Knut Langeland og Nils Kvamme, DNT årbok 2007 «Vennlige vest-landsfjell»

Stolt drevet av WordPress